

Jaarverslag 2020

MUSEUM

HET REMBRANDTHUIS

Rembrandt, *Portrait of a Black Man*, 1661-1662, oil on canvas, 45 x 35 cm, Museum Het Rembrandthuis, Amsterdam

De afbeelding is een kopie van het origineel. Het origineel is een schilderij van Rembrandt van Rijn, dat in 1661-1662 vervaardigd is. Het is een portret van een zwarte man, mogelijk een slaaf, die een klein object vasthoudt. Het schilderij is vervaardigd uit olie op doek en heeft een afmeting van 45 x 35 cm. Het is nu te zien in het Museum Het Rembrandthuis in Amsterdam.

Inhoud

Colofon

Samenstelling: Museum Het Rembrandthuis,
Vereniging Vrienden van het Rembrandthuis.

Foto voorkant: Mike Bink

Foto achterkant: Mark Bolk

Vormgeving: Loudmouth

Redactie: Nathalie Maciesza

© 2021, Museum Het Rembrandthuis, Amsterdam

1. Voorwoord	4
2. 2020 in vogelvlucht	12
3. Impact coronacrisis	40
4. Facts & figures 2020	44
5. Marketing, sales en communicatie	46
6. Educatie en publieksbegeleiding	52
7. Collectie	56
9. Vrienden van Het Rembrandthuis	68
10. Organisatie	72
11. Governance	78
12. Financiën	86

1. Voorwoord

Vorig jaar juni schreef ik mijn voorwoord op het Jaarverslag 2019 “vanuit een verstilde binnenstad die baadt in de zon en een gesloten museum waar de lichten uit zijn.” Dit jaar schrijf ik in betere omstandigheden: het museum is eindelijk weer open en de zon schijnt, tussen de buien door, weer geregeld. Het kan verkeren. Niemand van ons had in 2019 – het succesvolle Rembrandtjaar – kunnen voorspellen hoe 2020 eruit zou zien. Het was een jaar met twee gezichten. Aan de ene kant bleek onze belangrijke tentoonstelling *HIER. Zwart in Rembrandts tijd* een daadwerkelijke *gamechanger* voor ons te zijn. Aan de andere kant vochten we voor het voortbestaan van ons museum.

We begonnen 2020 vol ambitie en optimisme, met in maart de opening van *HIER. Zwart in Rembrandts tijd*. Een bijzonder project waarmee het museum – in co-creatie met relevante partners – een start maakte met een meerstemmige en inclusieve benadering van Rembrandt, zijn werk, zijn tijd en zijn invloed. Met het lidmaatschap van Musea Bekennen Kleur markeerden wij onze ambitie om op het gehele terrein van publiek, programma, personeel en partners een duurzame verandering in gang te zetten. Op vrijdag 13 maart 2020 moesten we vanwege de oprukkende Covid-19 pandemie de deuren van Rembrandts museum sluiten. Gelukkig kon de tentoonstelling na heropening worden verlengd. Ondank dit mooie succes stond vanaf maart 2020 bijna alles in het teken van de coronacrisis en hoe wij als museum konden overleven. De coronacrisis heeft ons ongehoord hard geraakt. In de periode van 1 juni tot 15 december 2020 konden we slechts beperkt bezoekers verwelkomen, maximaal 30% van de normale bezetting. De daadwerkelijke bezoekersaantallen waren door de implosie van het toerisme en de afwachtende binnenlandse bezoeker een stuk minder: zelfs

tot slechts 15% van de bezoekersaantallen in voorgaande jaren. Op 15 december 2020 moesten we opnieuw dicht, een sluiting die tot 5 juni 2021 zou duren. Een onnodig lange periode waar door de museumsector sterk tegen is geageerd; de musea hebben immers bewezen veilig open te kunnen. Het gemis van kunst en cultuur werd in de samenleving intens gevoeld – juist in tijden van ellende dragen zij bij aan het geestelijk en creatief welzijn van de mens. De coronacrisis bracht ook immense schade toe aan het financiële welzijn van het museum. Als museum met ruim driekwart eigen inkomsten betekent het ineens wegvallen van deze inkomsten een directe bedreiging voor het voortbestaan. In 2019 trokken we nog 280.000 bezoekers, in 2020 slechts een kleine 70.000, met als gevolg een miljoenenverlies. Mede dankzij de steun en noodmaatregelen van de rijksoverheid, de gemeente Amsterdam en diverse fondsen hebben we het museum kunnen behoeden voor permanente sluiting.

Het museumteam heeft echter grote offers moeten maken om de continuïteit van ons ruim 110 jaar oude museum veilig te stellen. Vanaf maart 2020 zijn we gestart met bezuinigingsmaatregelen. Ons nieuwe ondernemingsplan 2021-2024 moest worden aangepast, ons tentoonstellingsprogramma is ingrijpend bijgesteld en het ambitieuze Meesterplan voor de noodzakelijke vernieuwing en uitbreiding van het museumcomplex is voor zeker vijf jaar uitgesteld. Zeer verdrietig was de noodzaak tot reorganiseren. Aan het einde van 2020 en begin 2021 is noodgedwongen van bijna een derde van de medewerkers afscheid genomen en hebben kantoormedewerkers uren ingeleverd. Dankzij een groep betrokken particuliere donateurs kon vanaf eind 2020 een deel van de uren van de museaal

inhoudelijke staf worden gerepareerd. Zeer erkentelijk ben ik ook voor de uitzonderlijke schenking van een schilderij van Ferdinand Bol door Willem Jan en Karin Hoogsteder. Het zeer gulle gebaar heeft ons geraakt. Ook de langdurige bruiklenen en financiële steun van George en Ilone Kremer (Kremer Collection), Sander Bijl (Bijl-van Urk B.V.) en Thomas Kaplan bewezen dat Museum Het Rembrandthuis, net als Rembrandt zelf, in tijden van nood op goede vrienden kan rekenen!

Ondanks de coronacrisis, en misschien ook dankzij deze periode waarin we extra creatief moesten denken, hebben we mooie projecten kunnen realiseren. Na de tentoonstelling *HIER. Zwart in Rembrandts tijd* hebben we twee tentoonstellingen gemaakt als een ode aan ouderen, die door de pandemie uitzonderlijk geïsoleerd raakten: *Leef/Tijd*, met werk uit eigen collectie van Rembrandt, Abraham van Dijck en Aat Veldhoen, en de eerste editie van *Rembrandt Open Studio*, waarbij jonge makers Iriée Zamblé en Timothy Voges twee maanden atelier hielden op zaal en reflecteerden op het thema ‘ouderdom’. Daarnaast zijn we mooie samenwerkingen aangegaan met het Mauritshuis, van wie we de tentoonstelling *Hallo Rembrandt!* hebben overgenomen, en met Stichting De Rode Loper op School, waarmee we de tentoonstelling *Hoed op voor Rembrandt* hebben gemaakt; beide tentoonstellingen hebben we door de tweede lockdown helaas niet voor het publiek kunnen openstellen en zullen we in het najaar van 2021 herhalen. Ook op andere inhoudelijke fronten hebben we (bescheiden) successen behaald: het educatief aanbod is vernieuwd, we hebben mooie stappen gezet om het museum verder te digitaliseren en een interessant online aanbod te creëren, en de reconstructie van de binnenplaats is in gang

gezet. Tot slot hebben we enkele noodzakelijke vernieuwingen en onderhoud aan het museale pand verricht en de eerste fase van het aangepaste Meesterplan ingezet. Van het Cor van Zadelhoff Fonds hebben wij een zeer welkome en gewaardeerde financiële bijdrage van € 200.000 ontvangen voor de uitvoering van fase 1 van ons Meesterplan. Hopelijk doet goed voorbeeld ruimhartig volgen! Mijn speciale dank gaat tot slot uit naar de Vereniging Vrienden van Museum Het Rembrandthuis. De Vrienden hebben alle kosten van de educatieve tentoonstelling *Hallo Rembrandt!* en de herinrichting van de binnenplaats voor hun rekening genomen. Het zijn allen Ware Vrienden!

Kortom, een ongehoord zwaar jaar met desondanks lichtpuntjes, veel creatief denken en een gevoel van saamhorigheid. Ik dank de raad van toezicht en mijn managementteam voor hun ongekende steun, inzet en onmisbaar advies. En ik dank vooral de leden van de personeelsvertegenwoordiging en de medewerkers zelf voor hun grote inzet en ongelooflijke begrip. Het zegt iets over de loyaliteit en verbondenheid van deze groep mensen die elkaar én het huis en atelier van Rembrandt in hun hart hebben gesloten. Vorig jaar sprak ik de verwachting uit dat de coronacrisis “veelal het beste uit de mens [haalt], uit onze wendbaarheid en creativiteit, uit de collectieve gedrevenheid van mijn team en iedereen om ons heen, om Museum Het Rembrandthuis voor de toekomst te behouden”. Die verwachting is in alle opzichten bewaarheid geworden. We kunnen en durven weer te dromen. Het team van Museum Het Rembrandthuis gaat vol goede moed, creativiteit en energie de komende 110 jaar tegemoet.

Lidewij de Koekoek

Directeur-bestuurder van Museum Het Rembrandthuis

FOTO: ANOUK VAN KALMTHOUT

DE OPENINGSAVOND VAN 'HIER. ZWART IN REMBRANDTS TIJD'. FOTO: MIKE BINK

2. 2020 in vogelvlucht

RembrandtLIVE met Simone van der Vlugt

We begonnen 2020 met een *female gaze* op Rembrandts leven. Op 13 februari vond het eerste RembrandtLIVE-event plaats in het museum, met gasten Simone van der Vlugt (auteur van o.a. *Schilderslief*, de roman over Rembrandts minnares Geertje Dirckx) en Lidewij de Koekoek (directeur Museum Het Rembrandthuis). Zij gingen samen met presentator Elise Aarnink in gesprek over de vrouwen van Rembrandt. Welke rol speelden Saskia, Geertje en Hendrickje in het leven van de kunstenaar, zowel privé als zakelijk? En wat was de positie van vrouwen in het algemeen in de zeventiende eeuw in vergelijking met nu? Voorafgaand aan het event signeerde Simone van der Vlugt haar boek in de museumwinkel en konden bezoekers de tentoonstelling *Laboratorium Rembrandt* bezoeken.

FOTO:ANNEBEL EPPINGA

FOTO: MIKE BINK

Opening 'HIER. Zwart in Rembrandts tijd'

Het grootste event van 2020 vond plaats op woensdag 4 maart: de opening van onze tentoonstelling *HIER. Zwart in Rembrandts tijd*. De Zuiderkerk was afgeladen met zo'n 500 gasten, die na het openingswoord van wethouder Touria Meliani een spectaculaire show te zien kregen. Dansers onder leiding van choreograaf Junadry Leocaria brachten de avond tot leven, DJ Sunny Jansen verzorgde de beats en de styling was gedaan door Steven Dahlberg. MC Jennifer Muntslag ging vervolgens in gesprek met directeur Lidewij de Koekkoek, initiator van de serie *Hollandse Meesters Her-zien* Jörgen Tjon A Fong, woordvoerder van Musea Bekennen Kleur Aspha Bijnaar en wethouder Touria Meliani. Na afloop van dit openingsprogramma bezochten alle gasten de nieuwe tentoonstelling.

Lancering Musea Bekennen Kleur

Op 4 maart, tijdens de opening van *HIER. Zwart in Rembrandts tijd*, werd ook een nieuw initiatief bekendgemaakt. Twaalf Nederlandse musea zijn vanaf 2020 een samenwerkingsverband aangegaan: Musea Bekennen Kleur. Hierin worden vraagstukken onderzocht rondom inclusie en diversiteit binnen de museale sector teneinde deze thema's daadwerkelijk en duurzaam te implementeren. De eerste groep deelnemende musea bestaat uit: Amsterdam Museum, Het Bonnefanten, Centraal Museum, Dordrechts Museum, Frans Hals Museum, Museum Arnhem, Museum Het Rembrandthuis, Rijksmuseum, Stedelijk Museum Amsterdam, Van Abbemuseum, Van Gogh Museum en het Zeeuws Museum. Diverse andere musea hebben zich in de loop van 2020 bij dit initiatief aangesloten.

DOM MIGUEL

DOM MIGUEL

DE OPENINGSAVOND VAN 'HIER. ZWART IN REMBRANDTS TIJD'. FOTO: MIKE BINK

Tentoonstelling: 'HIER. Zwart in Rembrandts tijd'

Zwarte mensen waren aanwezig in het zeventiende-eeuwse Nederland. Hier, in de samenleving, in Rembrandts buurt én in de kunst. Lang is dit onderbelicht gebleven, onterecht. In *HIER. Zwart in Rembrandts tijd* kwam je oog-in-oog met portretten van zwarte mensen. Hoe beeldden kunstenaars ze af? En kunnen we erachter komen wie ze zijn? De tentoonstelling ging over bijzondere kunstwerken en beeldvorming, over herkenning en erkenning. Wat valt op in de kunstwerken door Rembrandt en vele van zijn tijdgenoten? De stereotypen die later het beeld van zwarte mensen zouden bepalen, zijn nog niet overheersend. Bovendien zijn zwarte personen niet alleen bijfiguren met een ondergeschikte rol, maar vaak juist het centrale onderwerp van het kunstwerk. In hedendaagse kunst speelt zwart weer een heel andere rol dan in de zeventiende eeuw. Nu zijn er zwarte kunstenaars die reflecteren op hun eigen identiteit. In de tentoonstelling hing ook nieuw en bestaand werk van tien toonaangevende hedendaagse makers: AiRich, Raul Balai en Brian Elstak, Iris Kensmil, Charl Landvreugd, Jaasir Linger, JeanPaul Paula, Dion Rosina, Hedy Tjin, Jörgen Tjon A Fong en Iriée Zamblé.

De tentoonstelling is geïnitieerd door gastconservatoren Elmer Kolfin en Stephanie Archangel. De mede-conceptontwikkeling, selectie hedendaagse kunst en vormgeving lagen in handen van Raul Balai en Brian Elstak. Ook zijn een catalogus bij WBOOKS en een zine over hedendaagse zwarte kunstenaars verschenen. De catalogus *Zwart in Rembrandts tijd* werd verderop in 2020

door het Franse Festival International du Livre d'Art et du Film verkozen tot beste boek in de categorie 'Fine Arts'. Speciaal voor Nederlandse scholen is het lesprogramma 'Rembrandts burens' ontwikkeld, dat online gevolgd kon worden. Het maakproces van de tentoonstelling heeft bij het museum bovendien een verandering in gang gezet richting meer diversiteit en inclusie. Voor het eerst is intensief samengewerkt met een kritisch panel en activistische kunstenaars als mede-conceptontwikkelaars en tentoonstellingsontwerpers. Bezoekers hebben de tentoonstelling gewaardeerd met een 8, de persaandacht was overweldigend (waaronder 5 ballen van NRC, een groot interview in The New York Times en een benoeming tot een van de exposities 'die je moet zien voor een beter begrip van de Black Lives Matter-beweging' volgens NRC).

GERRIT DOU, TRONIE VAN EEN
JONGEN MET EEN TULBAND,
CA. 1635, LANDESMUSEUM,
HANNOVER

Hollandse Meesters Her-zien

Tegelijkertijd met *HIER. Zwart in Rembrandts tijd* toonden we enkele nieuwe werken uit de groeiende fototentoonstelling *Hollandse Meesters Her-zien*, door curator Jörgen Tjon a Fong. Deze serie toont prominente Nederlanders van kleur die in de huid kruipen van hun zeventiende- en achttiende-eeuwse voorgangers. Speciaal voor Museum Het Rembrandthuis zijn vier nieuwe portretten gemaakt van onder andere Humberto Tan, Jeangu Macrooy, Tania Kross en Daniël Boissevain. De foto's zijn gemaakt door Cigdem Yuksel en Ahmet Polat (voormalig Fotograaf des Vaderlands). Drie portretten waren te zien in Rembrandts oude huis, één portret is opgenomen in de tentoonstelling *HIER. Zwart in Rembrandts tijd*.

CURATOR VAN DE SERIE 'HOLLANDSE MEESTER HER-ZIEN' JÖRGEN TJON-A-FONG. FOTO: MIKE BINK

RembrandtLIVE met Black Heritage Tours

Op 12 maart vond de tweede editie van RembrandtLIVE plaats: *Re-imagining the Black Female Presence in Rembrandt's Time*. Dit (Engelstalige) event organiseerden we samen met Black Heritage Tours en ging over het weer zichtbaar maken van de verborgen geschiedenis van zwarte vrouwen in Rembrandts tijd. De middag begon met een boottour langs de Amsterdamse grachten, grachtenpanden en monumenten. Vervolgens zouden artiesten van Sites of Memory een theatrale interpretatie van de geschiedenis geven in het oude huis van Rembrandt. Dit laatste onderdeel kon door de onmiddellijke ingang van de eerste lockdown niet meer doorgaan.

BLACK HERITAGE TOURS. FOTO: ANNEBEL EPPINGA

DE OPENINGSAVOND VAN 'HIER. ZWART IN REMBRANDTS TIJD'. FOTO: MIKE BINK

De eerste lockdown

Op vrijdag 13 maart 2020 ging de eerste lockdown vanwege de wereldwijde Covid-19 pandemie in. We moesten het museum, inclusief de zojuist geopende tentoonstelling *HIER. Zwart in Rembrandts tijd* direct sluiten voor publiek. Gelukkig kon de tentoonstelling verlengd worden tot en met 6 september 2021. Op 13 maart 2020 zijn ook de kantoren van Museum Het Rembrandthuis grotendeels gesloten en werken medewerkers sindsdien in de regel vanuit huis. Een speciaal crisisteam binnen het museum werd opgericht en nieuwe protocollen, in lijn met de landelijke coronamaatregelen, zijn geïmplementeerd en doorlopend beoordeeld. Voor meer informatie over de impact van de coronacrisis op het museum, zie hoofdstukken 3, 10, 11 en 12 van dit jaarverslag.

Mondkapjes naar de zorg

Aan het begin van de lockdown hebben we een klein steentje kunnen bijdragen aan de zoektocht naar beschermende middelen voor medische zorgverleners. Materialen zoals mondkapjes, handschoenen en beschermende pakken waren namelijk in het museum op voorraad vanwege de interne collectiehulpverleningsorganisatie – kortweg CHV (gericht op de calamiteitenzorg voor objecten). De middelen zijn gedoneerd aan het OLVG. Dergelijke initiatieven vonden ook in andere steden en landen plaats. Het was mooi om als museale sector op deze manier een bijdrage te kunnen leveren aan de bestrijding van Covid-19.

Rembrandt Thuis

Met de sluiting van het museum, besloten we een groter online aanbod te creëren voor onze (inter)nationale bezoekers. We lanceerden de pagina Rembrandt Thuis op onze website, waar we video's en educatieve content voor kinderen en volwassenen hebben gedeeld. Zo hebben we drie video's geproduceerd in samenwerking met Muze Media, waarin directeur Lidewij de Koekkoek een rondleiding geeft door het museum en museumdocent Yvonne Strang demonstraties verfbereiding en etsen als Rembrandt geeft. Voor de doe-het-zelver publiceerden we ook recepten om vanuit huis, met producten uit je keukenkastjes, een "ets" te maken. Op sociale media deelden we actief inspirerende en inhoudelijke berichten over Rembrandts huis, leven en werk onder de wereldwijd gebruikte hashtag #MuseumFromHome.

Mini-documentaire 'HIER. Zwart in Rembrandts tijd'

Om ook de impactvolle tentoonstelling *HIER. Zwart in Rembrandts tijd* online een doorstart te geven, hebben we een virtueel bezoek mogelijk gemaakt. Samen met filmmaker Milan Amzic hebben we een mini-documentaire geproduceerd over de tentoonstelling, waarin de kijker een rondleiding krijgt. Deze mini-documentaire is niet alleen in de Nederlandse media gedeeld, ook de Nederlandse ambassade in de Verenigde Staten uitte grote interesse: er is een Engelstalige versie gemaakt en deze is begin 2021 vertoond tijdens een cultureel festival in San Francisco.

#BlackoutTuesday

Naar aanleiding van de dood van de Amerikaan George Floyd en de daaropvolgende Black Lives Matter-protesten ontstond er een internationaal sociale media-initiatief: individuen en instellingen wereldwijd publiceerden op 2 juni 2020 een zwart vierkant met de hashtag #blackouttuesday om zich te verenigen en uit te spreken tegen racisme. Museum Het Rembrandthuis heeft hieraan meegedaan en dit moment tevens aangegrepen om de eigen sociale mediaberichtgeving te evalueren en concrete stappen te nemen naar meer inclusieve en diverse online aanwezigheid. We zijn onder andere begonnen met het maken van een zogenoemde 'inclusiekalender', die we de komende jaren zullen uitwerken en gaandeweg zullen implementeren.

Heropening museum na eerste lockdown

Na bijna drie maanden een museum zonder bezoekers te zijn geweest, stonden we te trappelen om de deuren op 2 juni weer open te gooien. Directeur Lidewij de Koekoek verwelkomde de allereerste bezoeker met een Rembrandthuis-geschenktasje. Het museum volgde bij de heropening de richtlijnen van de Museumvereniging en het RIVM. Zo was een bezoek enkel mogelijk met een ticket met tijdslot, konden er maximaal 50 bezoekers tegelijkertijd het museum in en namen we uitgebreide hygiënische maatregelen voor onze bezoekers en medewerkers. Ook is er besloten om het museum voorlopig op maandagen te sluiten. Door de langdurige lockdown moest ook het tentoonstellingsprogramma worden herzien; zo is onder andere *HIER. Zwart in Rembrandts tijd* verlengd en *Hansken, Rembrandts olifant* uitgesteld tot 2021.

NIEUWE UITGANG VAN HET MUSEUM IN KADER VAN CORONAMAATREGELEN. FOTO: MIKE BINK

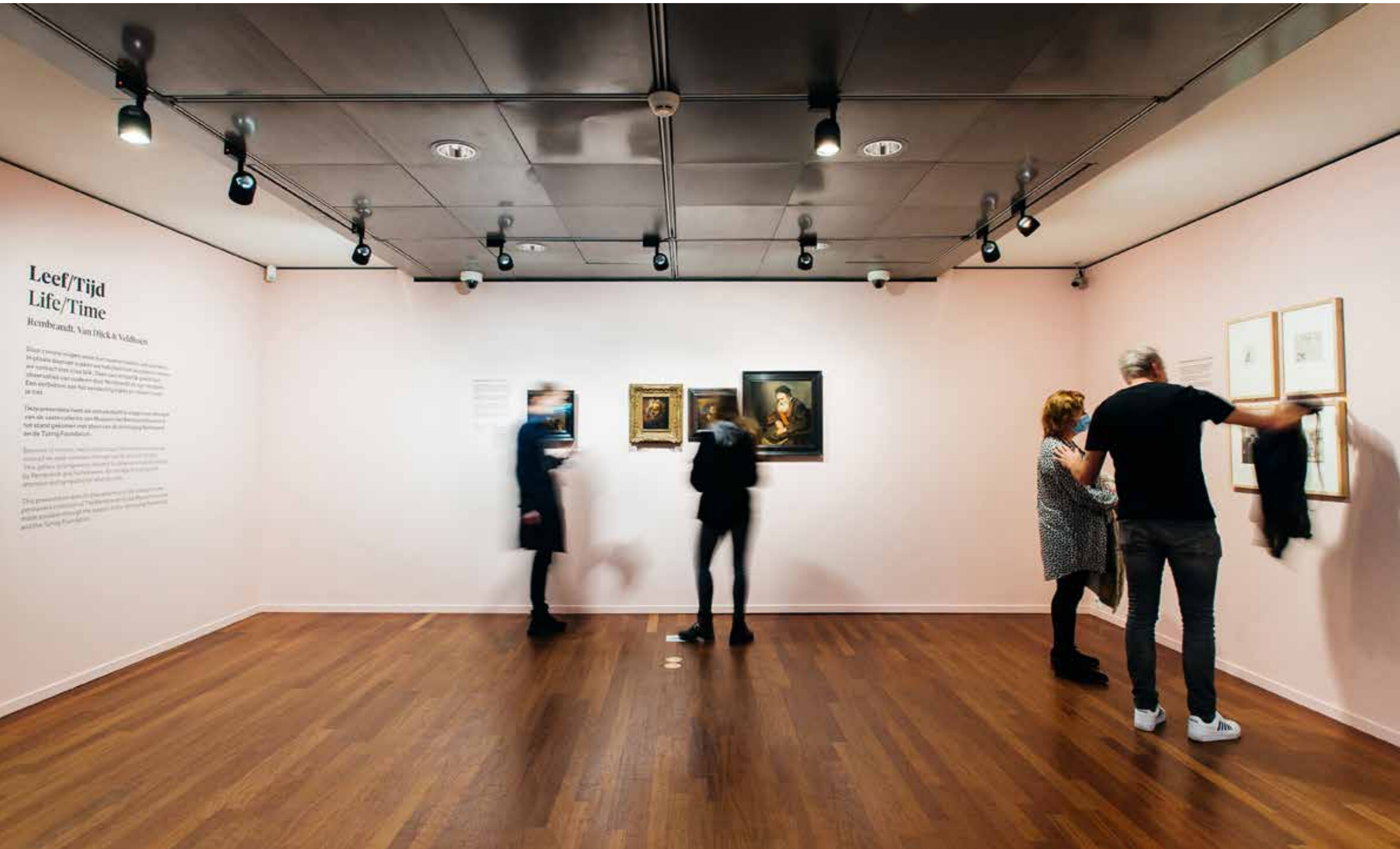
IRIS KENSIL, *THE NEW UTOPIA BEGINS HERE*. HERMINA HUISWOUD, 2019.

Rembrandts verjaardag

Op woensdag 15 juli is Rembrandt jarig. Door de coronamaatregelen konden we dit jaar geen groot straatfeest organiseren, het Rembrandt Art Festival. Desalniettemin wilden we het publiek trakteren. Heel de dag konden passanten en bezoekers kans maken op entreetickets voor Museum Het Rembrandthuis door mee te doen aan de Rembrandt Quiz, die werd uitgedeeld op de terrassen van Tisfris en The Rembrandt Corner in de Jodenbreestraat in Amsterdam, tussen 12.00 en 17.00 uur.

RembrandtLIVE Compagnietheater

In samenwerking met The Black Archives organiseerden we op 27 augustus een event in het kader van de tentoonstelling *HIER. Zwart in Rembrandts tijd*. De talkshow 'Zwart in Amsterdam' vond plaats in een uitverkocht Compagnietheater voor 100 bezoekers en was tevens via een livestream te volgen op YouTube. In de talkshow gingen Mitchell Esajas (The Black Archives), Mark Ponte (Stadsarchief Amsterdam), Jennifer Tosch (Black Heritage Tours) en Raul Balai (kunstenaar en conceptueel vormgever) met elkaar in gesprek over het concept 'zwart'; over Afro-Amsterdammers in de zeventiende eeuw, het framen van rassendenken en de beeldvorming van zwarte mensen in de kunst. Daarnaast waren er deze avond performances van Sites of Memory door Jörgen Gario (singer-songwriter en dichter) en Jomecia Oosterwolde (dans).

Leef/Tijd Life/Time

Rembrandt, Van Dyck & Veldhoen

Dit is een tentoonstelling van de werken van Rembrandt, Van Dyck en Veldhoen. De werken zijn afkomstig uit de collectie van de Tasmans Foundation. Een voorbeeld van het werk van Rembrandt is 'De man met de hond'.

De tentoonstelling is een samenwerking tussen de Tasmans Foundation en de Tasma Art Foundation. Het wordt gesponsord door de Tasma Foundation.

De tentoonstelling is een samenwerking tussen de Tasmans Foundation en de Tasma Art Foundation. Het wordt gesponsord door de Tasma Foundation.

This presentation is a collaboration between the Tasmans Foundation and the Tasma Art Foundation. It is sponsored by the Tasma Foundation.

TENTOONSTELLING LEEF/TIJD. REMBRANDT, VAN DIJCK EN VELDHOEN.

Tentoonstelling: Leef/Tijd. Rembrandt, Van Dijck & Veldhoen

Van 25 september tot en met 29 november brachten we een ode aan ouderen. In de bovenzaal toonden we *Leef/Tijd* met portretten van ouderen uit onze eigen collectie van Rembrandt, Abraham van Dijck en Aat Veldhoen. Omdat velen door de Covid-19 pandemie hun oudere naasten niet aan mochten raken, wilden we het belang van een invoelende blik én de kracht van ouderdom benadrukken. Rembrandt kon immers als geen ander aandachtig en empathisch weergeven. In *Leef/Tijd* werd ook de recente aankoop van een tronie van Abraham van Dijck voor het eerst getoond.

Mondkapjes met Rembrandts zelfportret

In onze museumwinkel en webshop vind je sinds eind 2020 mondkapjes met daarop Rembrandts beroemde geëtste zelfportret. Deze mondkapjes van 100% katoen komen in een set van 2 en kunnen gewassen en dus hergebruikt worden. Ze zijn handgemaakt in India door Tiny Miracles, een project ter bestrijding van armoede.

FOTO: MARTIJN BOSCH

ABRAHAM VAN DIJCK, *DE OUDE SCHILDER*, CA 1657. MUSEUM HET REMBRANDTHUIS

Tentoonstelling: Rembrandt Open Studio

Gelijktijdig met de tentoonstelling *Leef/Tijd* hebben we twee recent afgestudeerde kunstenaars uitgenodigd om in de moderne museumvleugel atelier te houden op zaal: Iriée Zamblé (1995) en Timothy Voges (1993). Met hun aanwezigheid werd het museum – net als in de zeventiende eeuw – weer een creatieve broedplaats. Zamblé en Voges reflecteerden in deze eerste editie van *Rembrandt Open Studio* op de kunstwerken in de tentoonstelling *Leef/Tijd* en op het oeuvre van Rembrandt. Zamblé maakt geschilderde tronies en portretten van zwarte mensen. In haar werk gaat het vooral om representatie, identiteit en aanwezigheid.

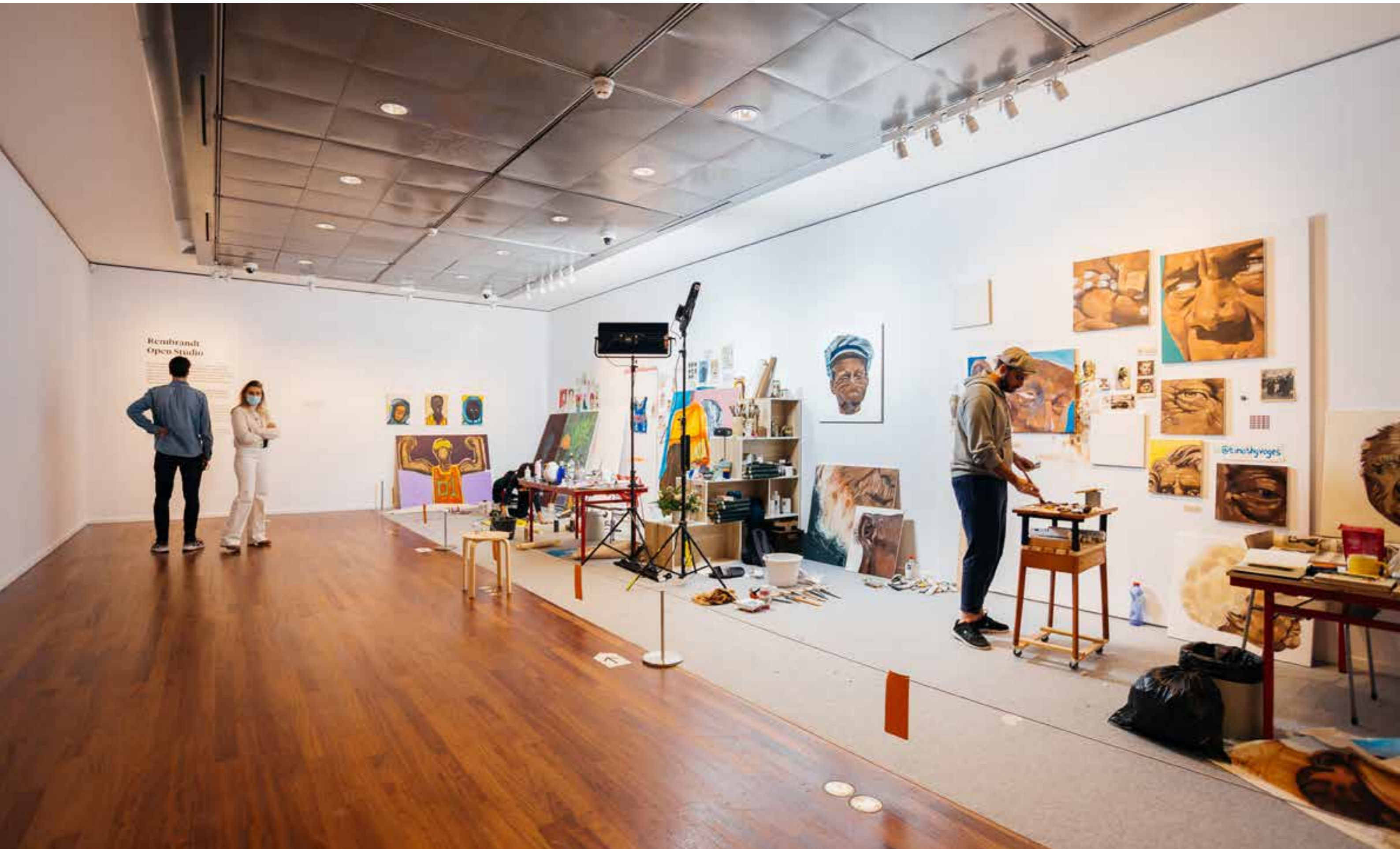

IRIÉE ZAMBLÉ IN 'REMBRANDT OPEN STUDIO'. FOTO: MARK BOLK

De schilderijen van Voges zijn uitsneden van gevonden beelden uit de media of oude bronnen, waarbij de context ontbreekt. Hierdoor is er veel open voor interpretatie: mogelijk zelfs zeer willekeurige scènes lijken soms onheilspellend, kwetsbaar, voyeuristisch of juist nostalgisch. Beide kunstenaars hebben met groot enthousiasme, en met veel aandacht van de pers en op sociale media, acht weken lang nieuw werk geproduceerd. Het museum heeft daarvan vier kleine werken aan kunnen kopen ter aanvulling op de collectie.

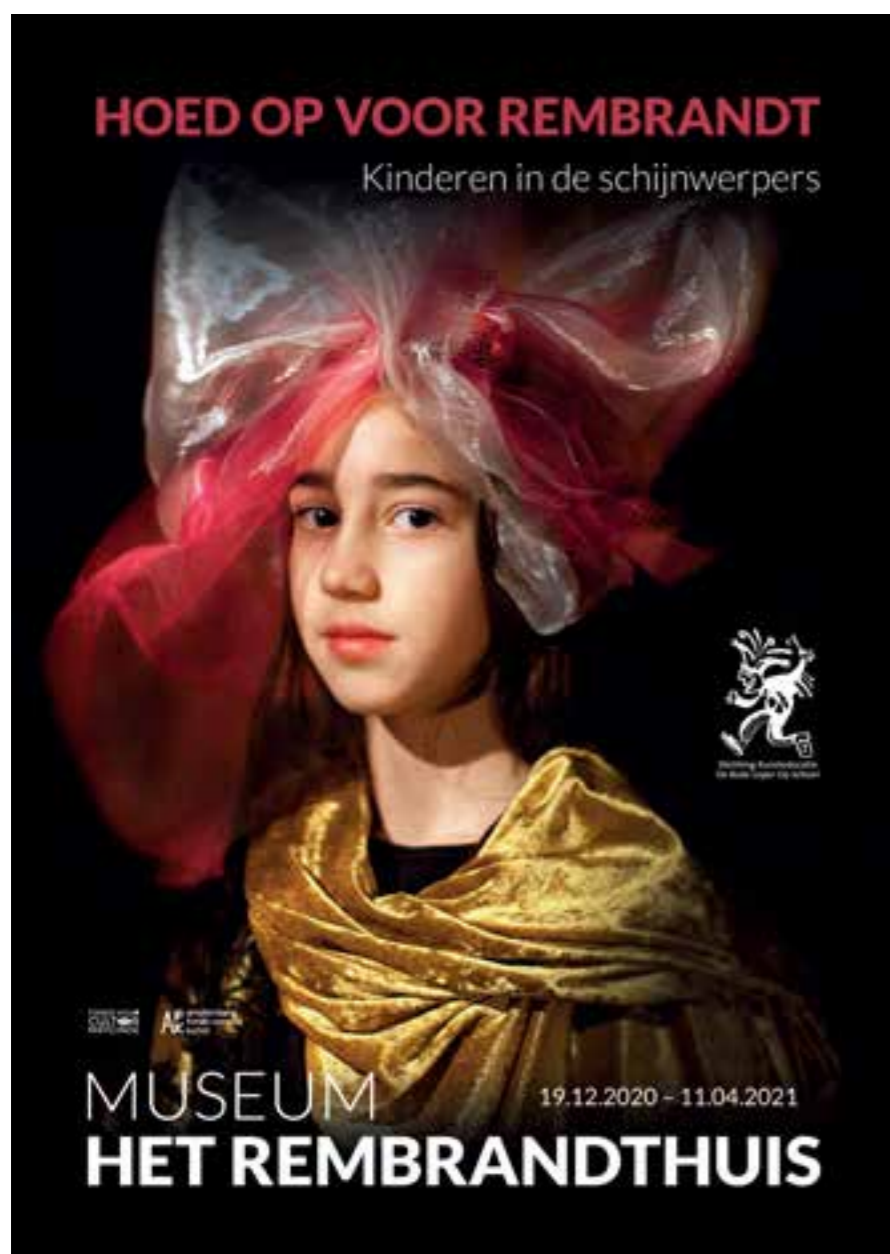
TIMOTHY VOGES IN 'REMBRANDT OPEN STUDIO'. FOTO: MARK BOLK

DE KUNSTENAARS AAN HET WERK IN REMBRANDT OPEN STUDIO. FOTO: MARK BOLK

Toetreding tot het Canonnetwerk

Op de sterfdag van Rembrandt, 4 oktober, is Museum Het Rembrandthuis officieel aangesloten bij het museumnetwerk van de Canon van Nederland. De Canon neemt je in vijftig vensters mee langs mensen, gebeurtenissen en voorwerpen die samen de geschiedenis van Nederland vertellen. Een van de Canonvensters is Rembrandt. Je vindt er verhalen over Rembrandts huis, zijn atelier en het prentenkabinet.

TENTOONSTELLINGSPOSTER 'HOED OP VOOR REMBRANDT'

Opnieuw sluiting door de coronapandemie

We sloten het jaar af met wederom een lockdown: vanaf 15 december moesten we de deuren van Museum Het Rembrandthuis sluiten voor publiek, voor wat bijna een half jaar zou blijken. Voor de winterperiode hadden we twee tentoonstellingen opgebouwd: de fotoserie *Hoed op voor Rembrandt* (gemaakt in samenwerking met Stichting De Rode Loper op School) en de tentoonstelling *Hallo Rembrandt!* (overgenomen van het Mauritshuis). Deze tentoonstellingen zijn nooit voor het publiek geopend en zullen medio 2021 opnieuw worden geprogrammeerd.

EEN LEGE BINNENSTAD. FOTO: LIDEWIJ DE KOEKKOEK

3.

Impact coronacrisis

De Covid-19 pandemie en coronacrisis hebben geleid tot ingrijpende aanpassingen in de organisatie, bedrijfsvoering en activiteiten van Museum Het Rembrandthuis. De lockdowns en het beperkte aantal bezoekers tijdens opening zorgden voor grote verliezen. Voor een museum met ruim driekwart eigen inkomsten betekent het ineens wegvallen van deze inkomsten een directe bedreiging voor het voortbestaan. Vanaf maart 2020 zijn directie en management actief gestart met bezuinigingsmaatregelen om het hoofd te bieden aan de verwachte grote tekorten. Het meerjarenprogramma is ingrijpend bijgesteld en het ambitieuze Meesterplan is voor zeker vijf jaar uitgesteld. Er is besloten het hele jaar op maandagen gesloten te blijven, vanwege de kosten en de beperkte bezetting. Op maandag 17 augustus 2020 maakte de directeur-bestuurder bij alle medewerkers in dienst van het museum bekend dat een reorganisatie noodzakelijk en onvermijdelijk was. Deze pijnlijke stap was nodig om het museum in de veranderende omstandigheden een toekomst te geven. Het reorganisatieplan werd, na instemming van vakbonden en de personeelsvertegenwoordiging, vastgesteld. Uiteindelijk heeft bijna een derde van de medewerkers haar/zijn baan verloren, hebben alle kantoormedewerkers uren ingeleverd en heeft de directeur-bestuurder salaris ingeleverd. Implementatie van de maatregelen gebeurde gefaseerd in de periode van september 2020 tot februari 2021. De aanpassingen zijn frequent afgestemd met de raad van toezicht en gecommuniceerd met subsidiegevers, stakeholders, de personeelsvertegenwoordiging, en vooral met de medewerkers. Vanaf het uitbreken van de Covid-19 pandemie is er door de museumdirectie geregeld contact geweest met het OAM (Overleg Amsterdamse Musea), met het AFK en de gemeente Amsterdam (Vastgoed en Cultuur). Er is intensief

gelobbyd door het ACI (Overleg Amsterdamse Culturele Instellingen), de Amsterdamse Kunstraad, de Museumvereniging, Kunsten '92 en andere belangenorganisaties. Dit heeft er mede toe geleid dat de rijksoverheid en de gemeente Amsterdam noodmaatregelen hebben ingesteld. Het museum heeft veelvuldig gebruik gemaakt van de diverse coronacompensatiemaatregelen. Voor een overzicht hiervan, zie hoofdstuk 12 van dit jaarverslag.

Nieuw ondernemingsplan en meerjarenbegroting 2021-2024

Voorafgaand aan het uitbreken van de Covid-19 pandemie werd in januari 2020 de laatste hand gelegd aan een nieuw meerjarig ondernemingsplan (getiteld 'Museum Het Rembrandthuis: Hier en nu') voor de kunstenplanperiode 2021-2024. Het plan is op 1 februari 2020 ingediend bij het Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK) voor de meerjarige subsidieaanvraag. In augustus 2020 is het eindoordeel van het AFK bekendgemaakt; op alle fronten is het ondernemingsplan goed tot voldoende beoordeeld. Eind september 2020 is vervolgens bij het AFK een aangepast ondernemingsplan met meerjarenbegroting ingediend, waarin de gevolgen van de coronacrisis en een verlaging van de subsidie zijn verwerkt, met behoud van zoveel mogelijk van de (inhoudelijke) ambities van het museum.

Meesterplan: van ambitie naar realiteit

Begin 2020 is het definitief ontwerp van het Meesterplan voor de vernieuwing en uitbreiding van het museumcomplex afgerond. De gemeente Amsterdam heeft kort na het uitbreken

van de coronacrisis te kennen gegeven vanwege financiële beperkingen niet meer open te kunnen staan voor de beoogde financieringsconstructie tussen museum en gemeente. In overleg met de raad van toezicht over de kansen van financiering is in het voorjaar een minimumvariant ontwikkeld. Najaar 2020 is besloten in te zetten op een 1e fase van het oorspronkelijke Meesterplan, dat eind 2022 uitgevoerd zal worden (uiteraard afhankelijk van financiering). Het oorspronkelijke ambitieuze Meesterplan is uitgesteld tot na 2024.

RENDERING NIEUWE WORKSHOPRUIMTE.
ONTWERP LIES WILLERS

9 nieuwe
collectie-
aankopen

3 tentoonstellingen

140.673 euro winkelomzet

596 publicaties in de
Nederlandse pers

66.954
museumbezoekers

3 maanden
lockdown

253
Vrienden

Facts & Figures 2020

2 langdurige
bruiklenen

255.094 unieke
websitebezoekers

367 geschonken
prenten

44 medewerkers
in dienst

216.8%
stijging bereik
op Instagram

€ 2.436.926 verlies
directe opbrengsten

140 ontvangen
schoolgroepen

2 hedendaagse
kunstenaars
in residence

1 geschonken
schilderij

5. Marketing, sales en communicatie

We begonnen dit jaar met grote ambities, die we door de coronacrisis drastisch hebben moeten bijstellen. In 2020 hebben we 66.954 bezoekers ontvangen in het museum, een fikse daling ten opzichte van de ruim 280.000 bezoekers in 2019. Het zwaartepunt lag nadrukkelijk in de eerste maanden voor de lockdown: 37.000 mensen brachten in de periode 1 januari – 12 maart een bezoek aan het museum. Van alle bezoekers in 2020 kwam 43.1% (29.614) uit Nederland, waarvan 27% (7996) een Museumkaart gebruikte (ten opzichte van 14% in 2019). De rest van de bezoekers kwam met een CityCard van Amsterdam&Partners (5400), BankGiroLoterij vipkaart (1300), Stadspas (200), via resellers (3000), via touroperators (450) en als schoolgroep (1800). Groepsbezoek via scholen of touroperators is na 12 maart 2020 niet meer mogelijk geweest. Naast het fysieke bezoek aan het museum, zijn er nog zo'n 1000 bezoekers geweest voor online events of events buiten het museum. Na de eerste lockdown heeft het museum een tijdslotensysteem geïntroduceerd, waarbij maximaal veertien personen per kwartier toegelaten konden worden. Verrassend was de onmiddellijke toestroom van buitenlandse bezoekers uit de dichtbij-landen vanaf de dag van heropening. In de zomermaanden is het toch nog gelukt om zo'n 25% van het normale bezoek te behalen. Vele dinsdagen (wegens de sluiting op maandag) en zaterdag en zondagen waren helemaal uitverkocht. Na de zomer liep het bezoek sterk terug doordat er bijna geen buitenlandse bezoekers meer kwamen en doordat strenge coronamaatregelen ook Nederlands bezoek verder beperkten. Slechts 9.000 bezoekers bezochten het museum in deze maanden, waarvan 75% uit Nederland afkomstig.

Museumwinkel

Na een mooi Rembrandtjaar in 2019 kunnen we 2020 kenmerken als het jaar met twee lockdowns en een beperkt museumbezoek. Dat zien we terug in de resultaten van de museumwinkel. De winkelomzet inclusief B2B en webshop is € 140.673, een kwart van de omzet in 2019. Tijdens de lockdowns was de webshop wel open. Door uitbreiding van het webshopassortiment van 280 artikelen naar 430 (bijna het volledige winkelassortiment) is de webshopomzet met 50% verhoogd. Helaas is een investering in productontwikkeling en vernieuwing in het assortiment naar de toekomst geschoven.

Pers

Het museum is in 2020 veel in het nieuws geweest. Er zijn 596 publicaties in de Nederlandse pers verschenen, die in totaal 41.064.539 keer zijn gelezen. Deze publicaties hebben een totale advertentiewaarde van € 1.589.206. We kunnen drie piekmomenten onderscheiden in persaandacht. Allereerst over de tentoonstelling *HIER. Zwart in Rembrandts tijd* en de lancering van *Musea Bekennen Kleur*. De tentoonstelling is zeer veel in de media geweest, zowel in Nederland (o.a. de Volkskrant, Trouw, NRC Handelsblad, De Telegraaf, Playboy, De Groene Amsterdammer, Met Het Oog op Morgen, Humberto op NPO Radio 1 en AT5) als internationaal (The New York Times, The Art Newspaper, The Independent en het Antilliaans Dagblad). De verlenging van de tentoonstelling en de ervaring van de Black Lives Matters-beweging droegen bij aan de interesse van de media. Ook de impact van de coronacrisis op ons museum kwam

veel aan bod in de media: de sluiting, heropening, reorganisatie en onze toekomstperspectieven. Directeur Lidewij de Koekoek is veelvuldig geïnterviewd, mede over de uitdagingen van de bijzondere inrichting van ons landmark museum in het kader van de coronamaatregelen (afstand, routing). Het ene artikel zorgde er dan ook weer voor dat andere media ons benaderden, zo ook The New York Times en de internationale tv-zender CGTN. De aankondiging van de reorganisatie, met name de hoeveelheid ontslagen, zorgde voor een nieuwe golf van aandacht voor onze situatie en toekomstperspectieven. De toon in alle berichtgeving was dat de situatie ernstig is, dat we hulp nodig hebben, maar ook dat we goed voorbereid zijn op het ontvangen van bezoekers en ons richten op de toekomst. Het derde piekmoment vond plaats rond de opening van de tentoonstellingen *Leef/Tijd* en *Rembrandt Open Studio*. *Leef/Tijd* kreeg een mooie slinger door het optreden van Hedy d'Ancona in *Mondo* en de actualiteit van het onderwerp. Het vernieuwende karakter van *Rembrandt Open Studio* zorgde niet alleen voor persaandacht in Nederland, maar ook voor interesse vanuit de Nederlandse Antillen. Tot slot is het museum als kennispodium een aantal keer aan bod gekomen, bijvoorbeeld ter gelegenheid van een schilderij van Rembrandt dat op de veilingmarkt verscheen bij Sotheby's.

Online

In 2020 waren onze website en sociale media door de lockdowns van extra belang om in contact te komen met onze trouwe en toekomstige bezoekers. Onze focus lag op het bieden van een digitale ervaring die het tijdelijk gemis van een fysiek bezoek kon opvangen. Zo hebben we de websitepagina *Rembrandt Thuis*

gelanceerd met educatieve en inspirerende content, zoals een mini-documentaire over *HIER. Zwart in Rembrandts tijd*, twee videoworkshops, een videorondleiding, recepten om thuis een ets te maken en kleurplaten. In 2020 trok onze website 255.094 unieke bezoekers die in totaal 620.380 pagina's hebben bezocht. Op onze sociale media lag de focus op het delen van inspirerende (deels user generated) en kunsthistorische content. We zijn actief op de volgende sociale mediakanalen:

- » **Instagram:** 28.300 volgers (+3500)
- » **Facebook:** 17.016 volgers (+2016)
- » **Twitter:** 5943 volgers (+511)
- » **LinkedIn:** 1922 volgers (+1088)
- » **Pinterest:** 850 volgers (online, maar non-actief)

Door een verbeterde businessmodule van Facebook en Instagram hebben we nu duidelijk inzicht in ons concrete bereik (unieke gebruikers) op die kanalen. In 2020 hebben we op Instagram 245.042 unieke gebruikers bereikt, een stijging van 216.8% ten opzichte van 2019. Op Facebook hebben we 647.745 unieke gebruikers bereikt, een stijging van 56.2%. Op Twitter is ons bereik ook gestegen: een totaal van 340.299 vertoningen ten opzichte van 146.000 in 2019.

EEN BEZOEKER VAN 'HIER. ZWART IN REMBRANDTS TIJD'.
FOTO: MIKE BINK

6. Educatie en publieksbegeleiding

Museum Het Rembrandthuis geeft op verschillende manieren verdieping in de collectie-opstelling en bij tentoonstellingen; van de veelgebruikte audiotour voor volwassenen en kinderen tot de activiteiten en lesprogramma's voor het onderwijs. Helaas kon het museum alleen in de eerste elf weken van 2020 schoolgroepen ontvangen. Dat waren er bijna 140, in lijn met 2019. Daarna was groepsbezoek onmogelijk door de coronamaatregelen. Ook toen die in juni versoepeld werden en er weer beperkt publiek toegelaten werd, kon het in het kleine gebouw niet worden hervat.

Vernieuwing lesprogramma's

De sluitingsperiode is gebruikt om het online aanbod voor jongeren te vergroten en om drie nieuwe lesprogramma's te ontwikkelen dankzij een financiële bijdrage van het Kickstart Cultuurfonds. De lessen zijn hybride van opzet (een combinatie van fysiek bezoek en online aanbod) en linken aan hedendaagse maatschappelijke thema's en de belevingswereld van jongeren. Een van deze lesprogramma's was *Rembrandts burens* dat gemaakt is bij de tentoonstelling *HIER. Zwart in Rembrandts tijd* en vervolgens voor onbepaalde tijd online beschikbaar is gemaakt via de Rembrandt Thuis-pagina op onze website. Verder heeft het museum samen met BobcatMedia voor een jong publiek vier tutorials gemaakt over verf maken en prenten afdrukken, en twee introductiefilms getiteld 'Waarom is Rembrandt zo beroemd? Zeven redenen!'

Demonstraties

De demonstraties zijn vanwege de coronamaatregelen stopgezet. De beperkende maatregelen – afstand houden, geen groepsvorming, opstoppingen voorkomen, beperkt aantal bezoekers – maakten het (ook financieel) niet verantwoord om de bij het publiek populaire verf- en etsdemonstraties aan te bieden. De demonstraties zullen naar verwachting in 2022 in (mogelijk aangepaste vorm) worden hervat.

HET ATELIER VAN REMBRANDT AANGEPAST IN HET KADER VAN CORONAMAATREGELLEN.
FOTO: MIKE BINK

7. Collectie

Onderzoek

Er zijn twee lange termijn onderzoeksprojecten gestart: *Rembrandt en genre* en *Rembrandt en het theater*. Ook is met financiële steun van Bader Philantropies de monografie over Rembrandts leerling Abraham van Dijck verschenen.

Kennisdeling

Museum Het Rembrandthuis was medeorganisator van het internationale symposium *Drawings by Rembrandt* dat op 6 en 7 februari 2020 plaatsvond in het Rijksmuseum. In dit symposium werden de meest recente materiaal-technische onderzoeksprojecten rond Rembrandts tekeningen belicht. Gedurende een avondprogramma in het Rembrandthuis konden de deelnemers kennisnemen van de tentoonstelling *Laboratorium Rembrandt*. In maart verscheen het boek *Zwart in Rembrandts tijd* in samenwerking met WBOOKS. In samenwerking met Codart is een webinar georganiseerd over *HIER*. *Zwart in Rembrandts tijd* waaraan een internationaal publiek van circa 100 wetenschappers deelnam. De inhoudelijke medewerkers hebben verder meegewerkt aan circa tien andere webinars en evenzoveel radio- en televisieprogramma's. Er zijn circa vijftig hulpvragen beantwoord.

Beheer, behoud en registratie

De inhaalslag op het gebied van behoud, beheer en registratie van de collectie heeft ook dit jaar een vervolg gekregen: de registratie van objecten is opgeschoond, een groot aantal objecten is gefotografeerd en een deel van de collectie is beter geordend

en in dozen ingepakt. Bovendien is begonnen aan de registratie van zowel de bruikleen van prenten van Aat Veldhoen als aan de schenking van prenten van rond 1900 (zie hieronder). Door de noodzakelijke reorganisatie is het collectiehulpverleningsteam (CHV) van Museum Het Rembrandthuis verkleind van tien naar drie leden. De borging van de veiligheidszorg wordt daarom voorlopig gedeeld met de leden van het beveiligingsteam. Het museum zal tevens op ondersteuning kunnen rekenen van het CHV-netwerk van Amsterdamse musea, waar het deel van uit maakt. Dat netwerk organiseerde in 2020 een digitale themabijeenkomst over extreme weersomstandigheden. Daarnaast schonken de bij het netwerk betrokken musea medische beschermingsmiddelen aan de zorg, toen daar tekorten ontstonden tijdens de coronapandemie.

Aanwinsten

Het museum ontving twee belangrijke schenkingen in 2020. Eind 2020 besloten kunsthandelaar en verzamelaar Willem Jan Hoogsteder en zijn vrouw Karin Hoogsteder een vroeg schilderij van Rembrandt-leerling Ferdinand Bol te schenken: *Herderin in een landschap* van circa 1641. Bovendien ontving het museum van Neeke Fraenkel-Schoorl een verzameling van 367 prenten gemaakt door diverse kunstenaars van rond 1900, waarmee het museum nu ook kan laten zien dat Rembrandt een belangrijk voorbeeld was voor de internationale prentkunst van die periode. Verder werden enkele prenten en hedendaagse schilderijen aangekocht: een ets van François Bonvin (*De prentmaker; effect van lamp*, 1861), vier etsen van Reinder Homan (*Meidoornheg*, 1982, *Bosrand 1ste en 2de staat*, 2002, *Haventje Oudemirdummerklif*, 2019), twee schilderijen van Timothy Voges (2020) en twee schilderijen van Iriée Zamblé

(2020). Het museum ontving bovendien een nalatenschap ter waarde van € 25.000, bestemd voor de aankoop en/of restauratie van etsen en werken op papier. Kunsthandelaar Sander Bijl gaf het museum een schilderij van Adriaen Brouwer in langdurig bruikleen, *Kaartspelende boeren in een herberg* uit 1624/5. We weten dat Rembrandt kunstwerken van de Vlaamse Brouwer in zijn verzameling had, waaronder 'een stuckie van speelders'. Of dat dit schilderij is geweest, is onbekend. Het schilderij *De doop van de kamerling* uit 1630-36 door Rembrandt en zijn assistenten werd in langdurig bruikleen gegeven door verzamelaarsechtpaar George en Ilone Kremer.

Tijdelijk in bruikleen gegeven

Voor de tentoonstelling *Young Rembrandt* (Ashmolean Museum, Oxford): vier prenten van Rembrandt, een etsplaat, een schilderij van Jacques Rousseau en een penning.

LIDEWIJ DE KOEKKOEK EN
WILLEM JAN HOOGSTEDER
MET HET SCHILDERIJ VAN
FERDINAND BOL

ADRIAEN BROUWER, KAATSPELENDE BOEREN IN EEN HERBERG, 1624/25.
LANGDURIG BRUIKLEEN VAN BIJL-VAN URK B.V.

8. Development en samenwerkingen

Begunstigers en bruikleengevers

Ook voor development is 2020 een bijzonder jaar geweest. Fondsen waren genereus wat betreft hun financiële ondersteuning en begrepen dat het onmogelijk was om aan alle voorgenomen prestaties te voldoen. Vanwege de gedwongen sluiting hebben we niet het verwachte aantal bezoekers kunnen ontvangen en ook niet de aangekondigde randprogrammering kunnen uitvoeren. We willen nogmaals graag de volgende fondsen bedanken: Mondriaan Fonds, Prins Bernhard Cultuurfonds, Turing Foundation, Fonds 21, VSB fonds, Nachenius Tjeenk Stichting, Stichting Zabawas, Vereniging Rembrandt, Gravin van Bylandt Stichting, Kickstart Cultuurfonds, Janssen's Friesche Stichting en een fonds dat anoniem wil blijven. Ook hebben meerdere particuliere donateurs ons gesteund via een legaat en (periodieke) schenkingen. Een kleine groep van zeer betrokken gevers heeft financiële hulp geboden waarmee we de noodzakelijk bezuinigde uren van museaal inhoudelijke medewerkers in 2021 (voorlopig) hebben kunnen repareren. Daarnaast hebben we een collectie etsen en een bijzonder schilderij als schenking ontvangen. Wij zijn alle donateurs zeer erkentelijk vanwege de financiële en emotionele steun die we gevoeld hebben in dit bewogen jaar.

Wij danken ook onze sponsors dat zij de contracten hebben willen voortzetten. Vlak voor de eerste lockdown stonden we in de startblokken met de *capital campaign* voor het Meesterplan. De werving hebben we toen vanwege de crisis per *direct on hold* gezet. Eind 2020 hebben we onze ambities voor de uitvoering van het Meesterplan bijgesteld, meer passend bij deze tijd. Het Meesterplan en de werving van de financiën daarvoor zullen

gefaseerd worden uitgevoerd. Van het Cor van Zadelhoff Fonds hebben wij een zeer welkome en gewaardeerde financiële bijdrage van € 200.000 ontvangen voor de uitvoering van fase 1 van ons Meesterplan, naar verwachting eind 2022.

Samenwerkingen

Op een breed museaal vlak, waaronder in de ontwikkeling en uitvoering van tentoonstellingen, is samengewerkt met The Black Archives, Black Heritage Tours, het Compagnietheater, het Mauritshuis, Stichting Kunsteducatie de Rode Loper op School, Artis en IFAW. In het kader van Musea Bekennen Kleur werken we samen met Amsterdam Museum, Het Bonnefanten, Centraal Museum, Dordrechts Museum, Frans Hals Museum, Museum Arnhem, Museum Het Rembrandthuis, Rijksmuseum, Stedelijk Museum Amsterdam, Van Abbemuseum, Van Gogh Museum en het Zeeuws Museum. Voor educatieve programma's werken we samen met De Rode Loper en diverse partnerscholen. In stads- en wijkmarketing, duurzaamheid en facilitaire zaken zijn we aangesloten bij het Plantage-samenwerkingsverband. We participeren ook in een informeel netwerk van culturele instellingen in het Wallengebied en zijn lid van de BizDeBree.

REMBRANDT EN ASSISTENTEN, DE DOOP VAN DE KAMERLING, CA. 1630-36.
LANGDURIG BRUIKLEEN VAN THE KREMER COLLECTION

ASPHA BIJNAAR (MUSEA BEKENNEN KLEUR), WETHOUDER TOURIA MELIANI EN LIDEWIJ DE KOEKKOEK (MUSEUM HET REMBRANDTHUIS). FOTO: MIKE BINK

9.

Vrienden van Het Rembrandthuis

Vrienden-evenementen

Juist nu het zo belangrijk is om Museum Het Rembrandthuis te steunen, konden ook de plannen van de Vriendenvereniging niet doorgaan wegens de lockdown. Er werd naar nieuwe oplossingen gezocht om de Vrienden op een bijzondere avond te trakteren en nieuwe leden te werven. Dit resulteerde in een leuke webinar voor jong en oud. Op 20 december organiseerde de Vereniging Vrienden de webinar 'De ondergrondse Rembrandt' met kinderboekenschrijver Manon Berns als gast. Bestuurslid Henriëtte Bast ging in gesprek met Manon Berns over hoe spannend kunst kan zijn en over het belang om jongeren te interesseren voor kunst. Ook doken ze dieper in maatschappelijke thema's als social media en het klimaat. Tijdens deze interactieve webinar was het mogelijk online vragen te stellen en mee te doen aan een quiz. De winnaar won de hele Blockbuster-boekenserie van Manon Berns.

Bestuur en ledenwerving

De vereniging telde op 1 januari 2020 296 leden; op 31 december waren dat er 253, waarvan 17 nieuwe leden. De inkomsten via particuliere leden bleven in 2020 op peil dankzij de werving van nieuwe leden, waarmee het natuurlijk verloop van leden werd opgevangen. In juni 2020 vond de algemene ledenvergadering plaats, dit jaar online. Tijdens de ledenvergadering is afscheid genomen van Suzette Wijers (voorzitter), Martine Huizenga (secretaris), Jurjen Smits en Melchior Pleizier (beiden leden) en zijn ze bedankt voor hun jarenlange inzet voor onze vereniging. Marcel Lasonder, Janine Dudok van Heel en Annelot Teves werden

HERINGERICHTE BINNENPLAATS (2021). FOTO: MIKE BINK

formeel benoemd tot respectievelijk voorzitter, secretaris en lid van het bestuur. Gedurende 2020 voerde het bestuur regelmatig overleg met medewerkers en directie van het museum. Het bestuur kwam in 2020 driemaal bijeen.

Sponsor en Vriendenbijdrage

DLA Piper bleef ook dit jaar een sponsor van de Vereniging Vrienden. De Vereniging Vrienden heeft op haar beurt het museum in 2020 op twee manieren (financieel) bijgestaan. Met de opbrengst uit een crowdfundingactie in 2019 voor de herinrichting van de binnenplaats, aangevuld met een bijdrage uit het eigen vermogen van de vereniging, is de hiervoor benodigde € 40.000 toegekend, zodat dit project kon worden gerealiseerd zonder kosten voor het museum zelf. Daarnaast heeft de Vereniging Vrienden aan het museum een bijdrage toegezegd van € 35.000 voor de tentoonstelling *Hallo Rembrandt!*

10. Organisatie

Medewerkers

In 2020 had het museum gemiddeld 44 mensen in dienst (in 2019: 45). Dit zijn 31,1 fulltime formatieplaatsen (in 2019: 33,3 fte). Het verschil wordt veroorzaakt doordat enkele contracten niet zijn verlengd in verband met de reorganisatie. Het managementteam bestaat uit vier leden: de afdelingshoofden collectie & educatie, operationele zaken en financiën & organisatie, onder leiding van de directeur-bestuurder. Tot 13 maart 2020 werkten elf vrijwilligers in het museum, naast een grote groep zzp'ers, werkzaam als rondleider en museumdocent. Het totale ziekteverzuim was 4,8%. Het ziekteverzuim was relatief hoog vanwege quarantainevoorwaarden in verband met de Covid-19 pandemie. Door de reorganisatie zal het museum met ingang van 2021 van 44 medewerkers (31 fte) naar 29 medewerkers (20 fte) gaan.

Museum cao

De overgang naar de museum cao per 1 januari 2021 is in 2020 voortvarend aangepakt en conform planning gerealiseerd. Met de vakbonden is een onderhandelingsakkoord over een overgangsregeling overeengekomen, met positief advies van de personeelsvertegenwoordiging. Op initiatief van de vakbonden is een stemming over het onderhandelingsakkoord onder de museummedewerkers gehouden; 97% van deze medewerkers heeft positief gestemd. In het najaar van 2020 zijn alle nieuwe arbeidscontracten opgesteld en ondertekend en is de aanpassing van de salarisadministratie ingevoerd.

Personeelsvertegenwoordiging

De personeelsvertegenwoordiging en de directeur-bestuurder hebben in 2020 intensief en frequent (online) vergaderd over de reorganisatie en de overgang naar de museum cao. De leden hebben zich op uitzonderlijke wijze ingezet tijdens deze zware periode; de personeelsvertegenwoordiging heeft diverse adviezen uitgebracht en intensief contact gehad met de museummedewerkers en de vakbonden. In overleg is het medewerkersonderzoek uitgesteld. De overgang naar een ondernemingsraad is niet nodig nu de organisatie per 2021 is verkleind tot minder dan 35 medewerkers in loondienst.

Duurzaamheid en veiligheid

In 2020 is de aandacht van de afdeling operationele zaken voor een groot deel uitgegaan naar de heropening na de eerste lockdown. Hiervoor moesten verschillende aanpassingen gedaan worden om te voldoen aan de voorwaarden voor heropening en de veiligheid van medewerkers en bezoekers. Voor bezoekers werden tijdsloten ingevoerd, verschillende hygiënepunten geplaatst en een route met speciale *signing*, verkeersspiegels en een andere uitgang. Daardoor bleef bijna alles goed toegankelijk; alleen de etskamer en het cleyne kantoor moesten voor het publiek worden gesloten. Door het uitstel van het Meesterplan en de beoogde plaatsing van een warmte-koude installatie, is in 2020 besloten te investeren in de bestaande klimaatinstallatie en gefocust op aanpassingen in de regeltechniek, in combinatie met een hogere frequentie van onderhoud. Ook 2020 had een

zeer warme zomer met extreem hete dagen, met de aanpassingen heeft de installatie goed standgehouden. Begin 2020 is de server vervangen en zijn enkele computers vervangen. ICT is verderop in het jaar met name ingezet voor thuiswerk en conference calls. Vanaf de lockdown moest er sterk bezuinigd worden op de uitgaven. De werkzaamheden aan de nieuwe workshop- en lezingenruimte “De Vierde” (onder andere de plaatsing van een schuifwand) in het kader van de 1e fase van het Meesterplan waren reeds in gang gezet. Voor onderhoud is het hoogstnoodzakelijke gedaan, voor een deel met externe subsidie. Het monumentale pand is dankzij een deel subsidie van de gemeente Amsterdam zowel aan voor- als achterkant in duurzame verf gezet. De lockdown bood ruimte om extra onderhoud achter de schermen uit te voeren, voornamelijk schilder- en schoonmaakwerk.

AANPASSINGEN MUSEUM IN HET KADER VAN DE CORONAMAATREGELEN.
FOTO: MIKE BINK

11.

Governance

Lidewij de Koekkoek was gedurende het jaar 2020 directeur-bestuurder van de stichting Museum Het Rembrandthuis. De raad van toezicht van de stichting bestaat uit zes leden. Udo Kock is per 16 maart 2020 toegetreden tot de raad van toezicht en vormt sindsdien met Marcia Sookha de auditcommissie. De raad van toezicht bestond derhalve in 2020 uit de volgende leden: Maarten Feilzer (voorzitter), Jan van Adrichem, Jan van der Grinten, Karin van Gilst, Udo Kock (vanaf 16 maart 2020), Marcia Sookha en Michaela van Wassenaer. De raad van toezicht heeft gedurende het jaar zes keer (online) vergaderd met de directeur-bestuurder en het hoofd financiën en organisatie over het nieuwe ondernemingsplan, de meerjarenbegroting 2021-2024 (en de latere aanpassingen van beiden) en vooral de coronacrisis. Op 17 september 2020 vond de jaarlijkse heisessie plaats tussen de raad van toezicht, de directeur en de leden van het MT-plus. Op 2 november heeft het jaarlijkse evaluatiegesprek met de directeur-bestuurder plaatsgevonden. Centraal in alle besprekingen stond de wijze waarop het museum kon omgaan met de financiële en personele gevolgen van de coronacrisis: budgettaire ingrepen, werving van externe financiering/noodsteun, liquiditeitsprognoses, de aanpassing van de programmering en het Meesterplan, het meerjarig perspectief van het museum, de reorganisatie en de gevolgen daarvan voor medewerkers, werkzaamheden en plannen. Daarnaast zijn het jaarplan 2020, de jaarbegroting 2020, het ondernemingsplan 2021-2024 (van allen zowel de oorspronkelijke als aangepaste versies), de jaarrekening 2019, het reorganisatieplan en de overgang naar de museum cao goedgekeurd, dan wel vastgesteld. De leden van de raad van toezicht hebben zich met grote betrokkenheid en tijdsinvestering ingezet tijdens deze uitzonderlijke zware periode.

Code Cultural Governance

De stichting Museum Het Rembrandthuis onderschrijft en past de Code Cultural Governance toe. De negen praktijkaanbevelingen voor stichtingen met een raad-van-toezicht-besturingsmodel worden zonder uitzondering toegepast. Conform deze praktijk-aanbevelingen worden de volgende gegevens in het jaarverslag opgenomen:

- » Wij maken melding van de toepassing van de code en van eventuele wijzigingen op het gebied van governance, inclusief het besturingsmodel. In 2020 zijn op dit gebied geen wijzigingen te melden;
- » Onze organisatie kent een op het museum toegesneden systeem voor risicobeheersing en controle;
- » Het bestuur geeft in het bestuurs- en jaarverslag informatie over het bezoldigingsbeleid van de organisatie en over de aard van het contract met de bestuurder;
- » Het verslag van de raad van toezicht maakt deel uit van het jaarverslag van de organisatie;
- » In de jaarrekening wordt informatie verstrekt over de vergoeding van de raad van toezichtleden. Onze raad van toezichtleden verrichten hun toezichthoudende werk onbezoldigd;
- » Goedgekeurde besluiten waarbij sprake is van tegenstrijdige belangen komen, met toelichting, in het jaarverslag te staan. Dit is niet van toepassing over het jaar 2020;
- » Het bestuurs- en jaarverslag vermeldt de nevenfuncties van de leden van de raad van toezicht en het bestuur.

Bezoldiging

De voorzitter en leden van de raad van toezicht ontvangen geen bezoldiging. Directeur-bestuurder Lidewij de Koekkoek heeft een fulltime aanstelling voor onbepaalde tijd en ontvangt een beloning die uit het salaris en een telefoon- en reiskosten vergoeding bestaan. De totale beloning valt onder het betreffende WNT-maximum. De beloning over 2020 inclusief belastbare onkostenvergoeding bedraagt € 114.935. Het bedrag aan opgebouwd pensioen over 2020 bedraagt € 6.575. Voor het jaar 2021 levert de directeur-bestuurder op eigen initiatief 15% salaris in. De bezoldiging van medewerkers in loondienst is geregeld in de arbeidsvoorwaardenregeling stichting Museum Het Rembrandthuis. Per 1 januari 2021 is de Museum cao van toepassing.

Nevenfuncties bestuur en raad van toezicht

Lidewij de Koekkoek

» Directeur-bestuurder Museum
Het Rembrandthuis

Nevenfuncties: voorzitter Stichting
In Principio, lid Muiderkring

Maarten Feilzer, voorzitter raad van toezicht

» Algemeen directeur
Zadelhoff B.V.

Nevenfuncties: bestuurslid
Foundation Continuity proQR
Therapeutics, bestuurslid stichting
Diversiteit in Vastgoed, bestuurslid
Stichting Medisch Centrum
Slotervaart.

Jan van Adrichem

» Kunsthistoricus

Nevenfuncties: lid van de
beoordelingscommissie
onderzoekbeurzen van de
Vereniging Rembrandt.

Karin van Gilst

» Consultant, interim-management

Nevenfuncties: lid raad van
toezicht Boekmanstichting,
adviseur Northern Lights.

Jan van der Grinten

» Advocaat en partner
bestuursrecht bij Kennedy
Van der Laan

Nevenfuncties: voorzitter Sybren
Polet Stichting, lid adviescommissie
Rechtsstatelijkheid van de Ne-
derlandse Orde van Advocaten,
gastdocent overheidsaansprake-
lijksrecht aan de Universiteit
Leiden en docent Studiecentrum
Rechtspleging (SSR), docent over-
heid en privaatrecht bij de Acade-
mie voor Overheidsjuristen.

Udo Kock

» Voormalig Locoburgemeester en
Wethouder financiën gemeente
Amsterdam

Nevenfuncties: voorzitter raad van
commissarissen NV Haagse Milieu
Services, lid raad van advies Vrije
Universiteit Amsterdam, lid raad
van advies ARCNL.

Marcia Sookha

» Stadsontwikkelaar bij Sookha B.V
Nevenfuncties: voorzitter bestuur
Stichting NDSM.

Michaela van Wassenauer

» Adviseur HIP High Impact
Philanthropy / Directeur
Manus Brinkman Fonds

Nevenfuncties: lid raad van toe-
zicht De Vlinderstichting, lid raad
van toezicht Stichting Educatie en
Cultuur (SEC), secretaris bestuur
stichting UNESCO Centrum NL,

penningmeester bestuur Stichting
Cees Goekoop Fonds, bestuurslid
Jacoba van Wassenauer Fonds, pen-
ningmeester bestuur stichting
Internationaal van Wassenauer
Concours, lid raad van toezicht
Museum Van Loon, bestuurslid
Fonds Amsterdam en bestuurslid
Stichting Jan Pietersz. Huis.

DE RAAD VAN TOEZICHT IN CORONATIJD

Code diversiteit en inclusie

De stichting Museum Het Rembrandthuis onderschrijft en past de Code Culturele Diversiteit toe. Museum Het Rembrandthuis is zich bewust van de noodzaak en urgentie om een verandering teweeg te brengen op het gebied van publiek, programma, personeel en partners. Vanaf 2017 zijn we al begonnen met een nieuwe manier van werken voor de totstandkoming van de tentoonstelling *HIER. Zwart in Rembrandts tijd*. Deze tentoonstelling bood een mate van meerstemmigheid en co-creatie waar het museum naar op zoek was. De werkwijze vormt een blauwdruk voor huidige en nieuwe tentoonstellingsplannen. Begin 2020 hebben we een 'Actieplan diversiteit en inclusie' voor de periode 2021-2024 opgesteld. In 2020 is het museum ook als een van de eerste deelnemers gestart met het onderzoek en uitwisselingstraject van Musea Bekennen Kleur. In dit samenwerkingsverband zijn de deelnemende musea uitgedaagd en gevoed om de eigen blinde vlekken in de organisatie op te sporen en aan te pakken. In aansluiting hierop hebben we deelgenomen aan verschillende sessies, oefeningen en webinars. In april 2020 is onze medewerker educatie en inclusie gestart, met als hoofdtaak om meerstemmigheid binnen het museum te verankeren. Zij doet dit vanuit de 'Werkgroep diversiteit en inclusie', waarin tevens de directeur-bestuurder, het hoofd tentoonstellingen, het hoofd financiën en organisatie en een hoofdsuppoost actief zijn. Binnen deze werkgroep worden de bijeenkomsten van Musea Bekennen Kleur voor- en nabesproken, de acties voor de eigen organisatie en relevante bijeenkomsten en bijscholingsactiviteiten gedeeld.

BEZOEKERS VAN DE TENTOONSTELLING 'HIER. ZWART IN REMBRANDTS TIJD'.
FOTO: MIKE BINK

12. Financiën

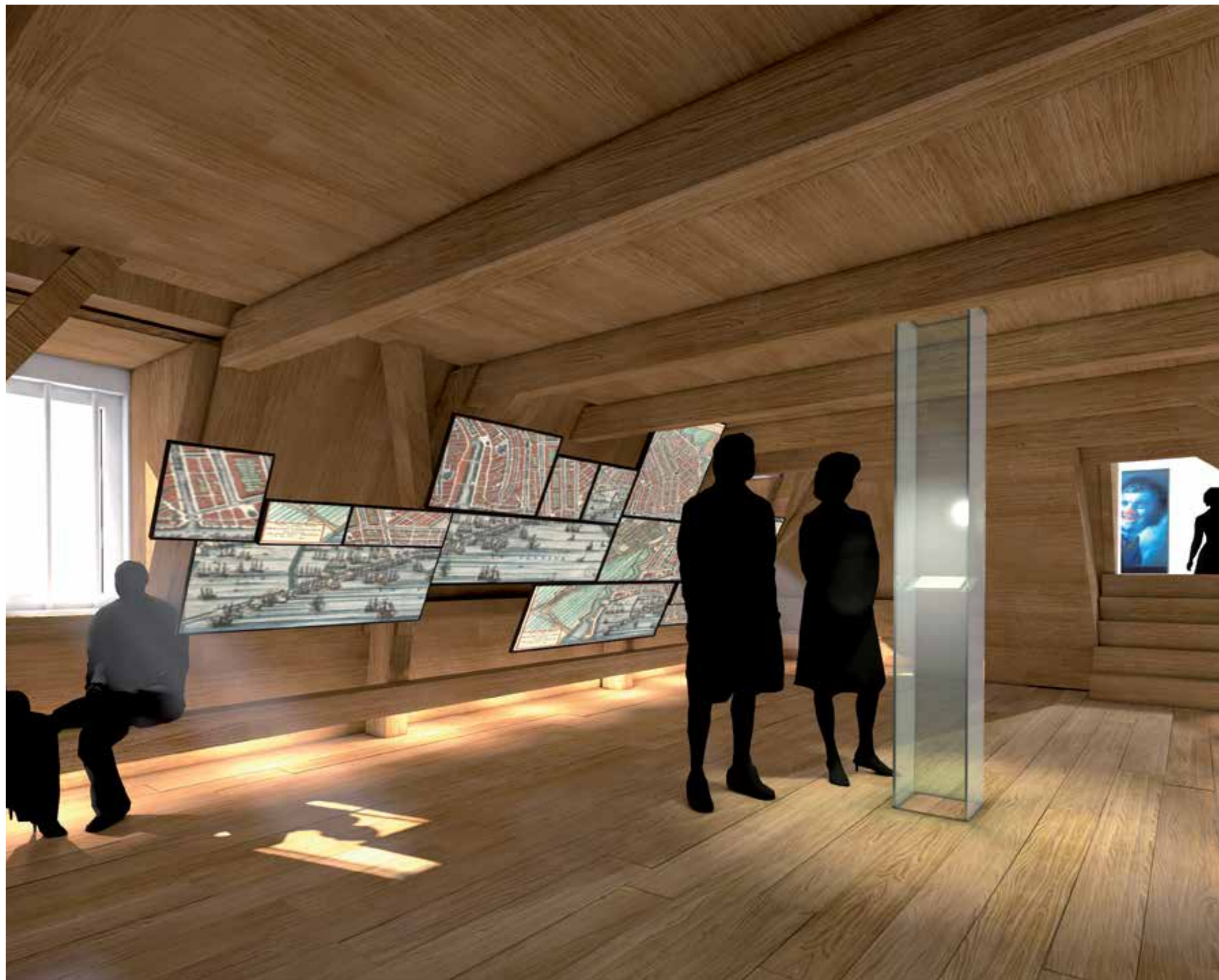
We sluiten 2020 af met een negatief resultaat van €-773.084. Er is met ingang van maart € 700.000 bezuinigd op materiële uitgaven; de bezuiniging op personele kosten krijgt in 2021 zijn beslag. De aanhoudende gevolgen van de Covid-19 pandemie op het bezoekgedrag, en vooral de laatste sluiting van het museum vanaf 15 december 2020, hebben geresulteerd in een totaal van slechts 66.954 bezoekers over heel 2020. De algemene reserve/het vrij besteedbaar vermogen van het museum is van € 1,2 miljoen eind 2019 is afgenomen tot € 136.000. De integrale jaarrekening 2020 is op onze website na te lezen.

Coronacompensatiemaatregelen

Naast bezuinigingsmaatregelen heeft het museum in 2020 veelvuldig gebruik gemaakt van generieke coronacompensatiemaatregelen en enkele cultuurspecifieke coronacompensatiemaatregelen, namelijk NOW 1, NOW 2, NOW 3, TVL 1 en TVL 2, TOGS, eenmalige bijdrage vanuit het Kickstart Cultuurfonds, de matching-regeling van de Gemeente Amsterdam en het Mondriaanfonds, en een lumpsum van het Mondriaanfonds. Daarnaast heeft het museum gebruik gemaakt van de speciaal voor de coronacrisis ingestelde 'Opengestelde monumentenlening' van het Nationaal Restauratie Fonds ter overbrugging van de teruggelopen bezoekersaantallen voor de periode 2020-2023. Deze lening van € 1,6 miljoen heeft een looptijd van 15 jaar, tegen 1% rente waarvan de eerste 3 jaar aflossingsvrij zijn en zal worden ingezet om de verwachte tekorten van de komende jaren op te vangen.

Zadelhoff Fonds

Het Zadelhoff fonds heeft een financiële bijdrage van € 200.000 toegezegd ter realisatie van het Meesterplan Fase 1. Deze bijdrage staat op de balans opgenomen als vooruit ontvangen bijdrage Meesterplan onder de overige schulden en overlopende passiva.

RENDERING EPILOOGRUIMTE VOLGENS PLAN 1E FASE MEESTERPLAN.
ONTWERP LIES WILLERS

Verkort financieel verslag

EXPLOITATIEREKENING

	2020	2019
BATEN		
Directe opbrengsten	€ 850.866	€ 3.772.392
Indirecte opbrengsten	€ 11.574	€ 55.943
Subsidie Kunstenplan AFK	€ 940.510	€ 932.121
Scheningen, donaties en legaten	€ 349.626	€ 405
Subsidies publieke en private fondsen	€ 193.620	€ 134.114
Corona compensatiemaatregelen	€ 709.263	-
TOTALE BATEN	€ 3.055.459	€ 4.894.975
LASTEN		
Beheerlasten personeel	€ 387.613	€ 359.080
Beheerlasten materieel	€ 969.118	€ 933.817
TOTALE BEHEERLASTEN	€ 1.356.731	€ 1.292.897
Activiteitenlasten personeel	€ 1.764.327	€ 1.922.546
Activiteitenlasten materieel	€ 729.501	€ 1.332.850
TOTALE ACTIVITEITENLASTEN	€ 2.493.828	€ 3.255.396
TOTALE LASTEN	€ 3.850.559	€ 4.548.293
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	€ -795.100	€ 346.682
Saldo rentebaten / lasten	€ 22.016	€ -3.778
EXPLOITATIE- RESULTAAT	€ -773.084	€ 342.904

Verkorte balans

ACTIVA

	12/31/2020	12/31/2019
Materiële vaste activa	€ 1.846.370	€ 447.179
Vorraden	€ 142.924	€ 159.404
Vorderingen	€ 511.201	€ 442.420
Liquide middelen	€ 2.377.029	€ 1.601.445
	€ 4.877.524	€ 2.650.448

PASSIVA

	12/31/2020	12/31/2019
Eigen vermogen	€ 937.423	€ 1.727.267
Voorzieningen	€ 688.729	€ 571.109
Schulden lang	€ 2.817.475	€ 0
Schulden kort	€ 433.897	€ 352.063
	€ 4.877.524	€ 2.650.439

MUSEUM
HET REMBRANDTHUIS